

Székelyföld turisztikai vonzerői

Székelyföld turisztikai vonzerejének feltárása, értékelése és a kellő hatásvizsgálatok elvégzése nélkül nem beszélhetünk turizmusfejlesztésről. A vonzeróeltár elkészítésével tárható fel a nemzetközi kereslet tendenciáit figyelembe vevő turisztikai termék-kataszter. Az alábbiakban ezekre a kérdésekre térünk ki, megjelölve a hosszú távú turizmus fejlesztési lehetőségeit is. A stratégiai tervben helyet kap a pull (húzó) stratégia megjelölése, azaz milyen reklámmal és ösztönzéssel (promóció) próbálunk szándékot ébreszteni a hazai és külföldi turistánkban Székelyföld turisztikai értékei iránt.

Székelyföldön is a turisztikai kínálat fejlesztésének legfontosabb kategóriája a turisztikai termékek kialakítása. Ismeretes, hogy a turisztikai termék egy szolgáltatáshalmaz, amely a vonzerőn alapul, amiért a turista éppen az adott térségbe jön és ott-honától távol igényeinek teljes kielégítését várja el. Mindez együtt jár a vonzerők megfelelő közlekedési, szállás, étkezési, szórakozási, egészségügyi, biztonsági, banki, információs és egyéb szolgáltatásokkal. Ha valamelyik szolgáltatás hiányzik vagy nem nemzetközi színvonalú, akkor a térség nem számíthat sikerre a turizmusban.

A turizmus tervezése a termékfejlesztésre irányul, azaz a vonzerők feltérképezésére (ennek terméke a termék-kataszter), azok minősítésére, a kiegészítő szolgáltatások színvonalának és összhangjának megteremtésére. A kereslet kialakítása sem maradhat alul, ugyanis a motivációk alapján kell a piacon a megfelelő turistaréteget (az ún. piaci szegmenseket) kiválasztani, elérni, tájékoztatni meggyőzni, hogy éppen a felajánlott termékünket válassza. Ezt követi az utazás és a tartózkodás megszervezése. Ez már a marketing körébe tartozó tevékenységforma.

Székelyföld Erdély természeti szépségeiben, csodás ritkaságokban és népi-történeti hagyományokban bővelkedő tájegysége. A változatos természeti sajátosságokkal jellemezhető romániai-erdélyi középtáj gyógytényezői, műemlékei és más látnivalói, a népiélet hagyományai mind-mind igen jelentős idegenforgalmi értéket képviselnek. Ezernyi élmény, hangulat alakítja viszonyunkat, mindennapi kötődésünket Székelyföld jellegzetes vidékeihez. E sokszínű országrészt úti- és képeskönyvét szeretnénk bemutatni. A hegykoszorú, a víz, az erdő csodálatos, arányaiban egymást szervesen kiegészítő tájképet varázsolt a Keleti-Kárpátok és az Erdélyi-medence érintkezési övezetében. A Maros és az Olt, a Küküllők, a Homoródok, a Vargyas, a Kormos, a Barót vize, a Feketeügy és mellékvizei romantikus völgyeiben szorgoskodik a székely nép. A Tatros felső folyásánál élnek a székelységet a moldvai magyarsággal összekapcsoló gyimesi csángók. Keleten és északon hegyóriások őrködnek, délről és nyugatról domborok és medencék köszöntik a látogatókat.

Székelyföld Erdély egyik jól körülhatárolható történeti-néprajzi tájegysége. Földrajzi fekvése és annak helyzeti energiája (értéke) a térbeli és a történeti-társadalmi,

A kulturális térségek szerepe a regionális fejlesztésben. 2001.

termelési viszonyok függvényében időben sokat változott. Székelyföld ma Románia középső részén fekszik, és szervesen egészíti ki Kelet-Erdély természeti és gazdasági tájegységeit. Székelyföld népét, a székelység sajátos helyzetét a magyar nép táji csoportjai között több tényező határozta meg. Ugyanakkor a székelység története sok szállal kötődik közvetlen táji környezetéhez, a románok, a szászok és más etnikai csoportok történeti valóságához. A székelység sohasem élt elszigetelten ezen a tájon. Gazdasági, kereskedelmi, művelődési és turisztikai kapcsolatai messze túlmutatnak Székelyföld mai határain.

A történelmi Székelyföld 1437-től 1876-ig öt széklet – Udvarhelyszék, Csíkszék, Háromszék, Marossszék, Aranyossszék – foglalt magában. Orbán Balázs megkülönböztette Belső-Székelyföldet (Udvarhelyszék, Csíkszék, Háromszék) a Külső-Székelyföldtől (Marossszék, Aranyossszék), sőt történeti joron hozzávéve a románok, magyarok és szászok lakta Barcaságot (Brassó vidékét) is. A történelmi Székelyföld négy széke – Udvarhelyszék, Marossszék, Csíkszék és Háromszék – egymással szorosan érintkezett, csupán Aranyossszék különült el területileg Torda és Nagyenyed között, Felvinc központtal, s viszonylag kevés magyar lakossággal. 1876-ban a székely székek helyén vármegyéket szerveztek: Csíkszék változatlanul, Udvarhelyszék és Háromszék csekély kiegészítéssel vármegyévé alakult, míg Marossszéket Maros–Torda, Aranyossszéket pedig Torda–Aranyos vármegyébe kebeleztek be.

A székely székek adatai a jelenlegi községhatárok szerint (1992)

Szék	Terület (km ²)	Lakosság	Román lakosság	Magyar lakosság
Marossszék	1604	279 256	92 945	167 947
Udvarhelyszék	2248	128 121	1823	122 325
Csíkszék	3648	190 085	24 716	163 332
Háromszék	3376	211 365	33 921	173 957
Összesen	10 876	808 827	153 405 (19%)	655 422 (81%)

1. Székelyföld népi-történeti és turisztikai tájegységei

A népi-történeti tájak rendszerében a Kárpát-medencén belül a tágabban vett Erdély – Románia Kárpátokon belüli országrésze – nagytájnak számít (makrorégió). Ezen belül a történeti Erdély, vagyis a Királyhágón túli országrész középtáját képez (mezorégió), Székelyföld vagy maga is középtájnak vehető, vagy a kistájcsoport (szubrégió) fogalomkörét elégíti ki. Székelyföldön belül számos kistájat lehet elhatárolni: az anya- és fiúszékek, az *-alja*, *-mente*, „*köze*”, *melléke*, *vidéke*, *völgye* névvel jelölt mikrorégiókból adódik össze Székelyföld területe, táji arculata.

Tájökológiai szempontból a székelyek a Keleti-Kárpátok nagy medencéit (Gyergyói-, Csíki-, Háromszéki-medence) és folyó menti tájegységeit (Marosi-Mezőség, Nyárádmente, Kis- és Nagy-Küküllő, Homoródok vidéke) népesítették be. Kisebb tájegységek neve is meghonosodott, mint a Sóvidék (Szováta, Parajd környéke) vagy

A kulturális térségek szerepe a regionális fejlesztésben. 2001.

Erdővidék (Barót környéke), a vallási különállásra utaló háromszéki és a marosszéki *Szentföld* vagy az alsó-nyárádmenti zöldségtermelő falvak, amelyeket székelyes gúnnal *Murokország* néven emlegetnek a környékbeliek. Természetföldrajzi és társadalmi jellemzők, regionális különbségek alapján a mai értelemben vett Székelyföld területén az alábbi kistájak, népi-történeti tájegységek (vidékek) turisztikai kistájak különíthetők el:

Marosszék jellegzetes kistájai: a Marosi-Mezőség (Mezőbánd-Szabéd vidéke), Marostere (Marosvásárhely és környéke), Nyárádmente a katolikusok lakta Szentfölddel (Mikháza környékén) és a zöldségtermesztő Murokországgal (Alsó-Nyárádmente tréfás elnevezése), Bekecsalja (Nyárádszeredától keletre), Szovátai-Sóvidék (Szováta és környéke).

Udvarhelyszék kisebb tájegységei: a Parajdi-Sóvidék (a Kis-Küküllő és a Korond vize völgyében, a parajdi sóbánya körül), Nyikómente (a Fehér-Nyikó völgye Farkaslakától Székelykeresztúrig), Székelykeresztúr vidéke (a Nagy-Küküllő völgye Udvarhelyszék déli határáig), a Gagy mente, Etéd vidéke (a Küsmöd vize völgyében), Udvarhely vidéke (Székelyudvarhely és környéke a Nagy-Küküllő völgyében), Hegyalja (a Hargita-fennsík vidéke), Homoródmente (a Kis- és a Nagy-Homoród vidéke), Székelyderzs vidéke, a székely Partium (múlt századi elnevezés az egykori Udvarhelyszék nyugati szögletére), végül Bardócszék (amelyet a háromszéki Miklósvárszékkel együtt Erdővidék részeként ismertetünk).

Csik–Gyergyó–Kászonszék kistájai. (1) Alcsik (a Zsögödi- és a Tusnádfürdői-szorosközött) három falucsoportra osztható: (a) az Olt menti falvak; (b) a Fiság völgye (Csikbánkfalva, Csikszentgyörgy, Csikmenaság); (c) Kozmás–Lázárfalva falucsoportja. (2) A tágabb értelemben vett Felcsik Középcsikot és Gyimesvölgyét is magában foglalja, négy falucsoportja különíthető el: (a) Középcsik Olt menti része: a Csikrákosi- és a Zsögödi-szoros közti Olt menti községek; (b) Középcsik hegyaljai falvai (Szépvíz, Csíksomlyó, Várdotfalva, Csobotfalva, Csíkcsomortán, Csikpálfalva, Csíkelne, Csikborzsova, Csíkszentmiklós, Csíkszentmihály, Ajnád), (c) a *Köddön felüli rész* vagy *Hat község* (a szűkebben vett Felcsik Balánbányától a Csikrákosi-szorosig); (d) Gyimesvölgye (a gyimesi csángók vidéke). (3) Gyergyószéken belül a Gyergyói-medence, Borszék–Tölgyes vidéke és a Németvásár megyéhez csatolt Gyergyóbékás vidéke különíthető el. (4) A Kászonok képezik Csíkszék délkeleti fiúszékét.

Háromszék felosztása a történeti fiúszékeket követi. Ezeken kívül megkülönböztetik Háromszék északkeleti katolikus részét (Kézdiszék egy része), melyet a *Szentföld* tréfás névvel illetnek, a Feketeügy alsó folyása és az Olt által bezárt Szépmező síkságát (Sepsiszentgyörgy közelében), valamint a románok lakta Bodzamezőt. Háromszék nagyobb tájegységei: Sepsiszék (Sepsiszentgyörgy–Szépmező vidéke), Kézdiszék (Felső-Háromszék), Orbaiszék (Kovászna és vidéke), valamint a románok lakta Bodzamező. Erdővidéken: Miklósvárszék (egykor Háromszék fiúszéke), Bardócszék (egykor Udvarhelyszék fiúszéke), valamint a szomszédos Brassó megyei falvak.

Aranyosszék jellegzetes hegylábi terület: az Erdélyi-medence délnyugati peremvidékének, Erdélyi-Hegyaljának az Aranyos és a Maros közé eső szektorát foglalja magában. Nyugati hegyvidéke az Erdélyi-érchegységhez tartozik. A főként mészkőből felépülő, lenyűgöző szépségű Torockói-hegységhez (Munții Trascăului) tartozik Aranyosszék nyugati határpontja, a Székelykő (Piatra Secuilor, 1130 m), amelynek meredek nyugati letörése az Aranyosszékkel szomszédos Torockó községre tekint alá. A Székelykő kelet felé menedékesen ereszkedik az Aranyosszéki-dombságon (Podișul Măhăceniilor) át a Tordától az Aranyos torkolatáig nyúló Keresztesmező

A kulturális térségek szerepe a regionális fejlesztésben. 2001.

(Câmpia Turzii) síkjáig. Aranyosszék északi sarka – Mészkö község határa – az Erdélyi-érchegység végső északkeleti nyúlványával, a Hesdát-hegycsoporttal (Culmea Hăjdate) érintkezik. A névadó patak a nagyszerű Tordai-hasadékban (Cheile Turzii) réseli át ezt a júramészkö-gerincet, Erdély egyik méltán világhírű természeti látványosságát kínálva a Torda környékére érkező látogatóknak. A Hesdát-hegycsoport északi végénél – már Aranyosszéken kívül – a hasonló, de kevésbé közismert Túr-Koppándi-hasadék (Cheile Tureni) sziklaformáiban gyönyörködhetünk. Aranyosszék vizeit az Aranyos és a Maros gyűjti össze. Az Aranyosba folyik a Csegezi-, a Kövendi- és a Bágyoni-patak, a Marosba pedig a Kocsárdi-, a Földvári-, a Felvinci-, a Dombrói-, az Örményesi- és a Csákói-patak.

2. A táj alakító-tényezők együttes értékelése. Székelyföld természeti adottságainak és erőforrásainak idegenforgalmi-üdülési szempontú értékelése

Ha Székelyföld arculatának és turizmusának jellemző vonásait akarjuk megállapítani és gazdaságilag értékelni, akkor a geológiai adottságok, a szerkezet, a felszínfejlődés, az éghajlat, a vízrajz és növényvilág együttes értékeléséből kell kiindulni. A tájértékelés feladata feltárni a tájalkotó tényezők (geotényezők) együttes összefüggéseit, hogy azok ismeretében körültekintőbben tudjuk hasznosítani a természetföldrajzi és turisztikai adottságokat.

A tájpotenciál vagy környezetpotenciál értékelése, az ökológiai adottságok feltárása, beleértve a regionális tájértékelést is, gazdasági-társadalmi szempontból egyaránt fontos. Célunk tehát a feltárás és a termelő-értékek (részpotenciálok) értékelése. Az alábbiakban röviden az elsődleges és másodlagos tájkomponensek jelenlegi állapotát összegezzük a turisztika szempontjából.

A természetföldrajzi adottságok befolyásolják a területhasznosítás módját, a mezőgazdasági művelési ágak területi elhelyezkedését, az erdőgazdasági telephelyek kialakulását, a turizmus formáinak kibontakozását.

A domborzati elemek változatos arculata, reliefenergiája és tagoltsága elsősorban a szántóföldi művelést befolyásolja. A felszíni vízhálózat a Maros és az Olt vízköréhez tartozik. Bö víztartálékokat képvisel a Nagy- és a Kis-Küküllő, a Nagy- és a Kis-Homoród, valamint a Vargyas vize. A zetelaki víztározó turisztikai hasznosítása indokoltnak tűnik.

Székelyföld számos turisztikai (rekreációs) értékkel rendelkezik. Az ismert természetföldrajzi adottságok (hegy- és dombvidék) és természeti ritkaságok mellett Székelyföld számos történelmi, építészeti-művészettörténeti emléket tud fölmutatni. A túraútvonalak kiépítésével ez a régió is bekapcsolódhat a turisztikai szolgáltatások sokrétű hálózatába.

Nem téveszthetjük szem elől, hogy az ésszerű területi gazdaságfejlesztés és tudatos környezetkímélő magatartás eredményeként meghirdetett környezet- és természetvédelem Székelyföldön is össztársadalmi feladat. A tudományközi együttműködés itt is értékigénnyel lép föl valamennyi felelős tényező részéről. Valamennyi városi és községi önkormányzatnak elsődleges célja megakadályozni a természetes táj károsodását,

A kulturális térségek szerepe a regionális fejlesztésben. 2001.

ugyanakkor biztosítanunk kell a meglévő kultúrtáj védelmét is. Ezért kell nyomon követni az egész Székelyföldön a helyi változásokat, a természeti-antropogén hatásokat, azaz jelezni a környezeti állapotok változásait (monitoring-vizsgálat). Ismerve a bekövetkező állapotok változásait, megfelelő technológia alkalmazásával csökkenthető a károsodások mértéke ezen a vidéken is. Az aktív természet- és környezetvédelem csak a földrajzi környezet fejlődéstörvényeinek alapos ismerete alapján bontakozhat ki eredményesen.

3. Turisztikai vonzerők leltára

Székelyföldön jelentős a kiránduló-turizmus, az átmenő turistaforgalom, hétfélig turizmus, gyógyturizmus. Piackutatás hiányában erről keveset tudunk.

Székelyföld főbb turisztikai vonzóerői: a hegyvidék, ásványvízforrások, a székely népviselet, a gyógyfürdők és gyógykezelési lehetőségek, helyi és országos jelentőségű üdülőtelepek, síelés, számos műemléktemplom stb.

Székelyföld turisztikai vonzóerő-leltárát a természeti és az ember alkotta értékek, valamint a versenyképesség szempontjából táblázatosan mutatjuk be.

Székelyföld turisztikai vonzóerő-leltára 2000-ben

Vonzerők	Versenyképesség
I. Természeti értékek	
–a hegykeret erdőségei; –folyóvizek és tavak (víztározók, horgásztavak); – természetvédelmi területek;	–nagyvadak (medve, szarvas, vad- disznó); –barlangok;
II. Ember alkotta értékek– a székely városok műemlékei	
–népi kismesterségek –népünnepélyek, művelődési rendezvények –tájmúzeumok, képtárak.	–a hegyvidék tanyavilága; –művészeti táborok.

Székelyföld természeti tájegységei, turisztikai vonzerőt jelentő kistájai és városai mellett jelentős figyelmet érdemelnek a természetvédelmi területek. A természeti védettség alatt álló és nagy tájértékű területek tájrekonstrukciós és tájvédelmi programja – pl. zeteváráljai vízgyűjtő tó – még nem készült el.

Népi hagyományok, népi építészet, hiedelem- és mondavilága szintén jelentős vonzerőt képviselnek. Tüdös S. Kinga (1995) Háromszékről 32 kerített, tornyos és bástyás templomvárról számol be. A reneszánsz idején ezek közül néhányat tovább bővítettek:

A kulturális térségek szerepe a regionális fejlesztésben. 2001.

Árkoson, Illyefalván, Nagyajtán a munkálatokat az olasz bástyás védőrendszerek alapgondolata határozta meg. Tornyos templomvárak állnak Zabolán, Gidófalván, Illyefalván, Sepsiszentgyörgyön, Lemhényben, Alsócsémátonban, Bölönben, Árkoson és Nagyajtán. A kézdiszentléleki templom tízszögű várfalával és kerek törpe tornyaival egyedülálló a háromszéki műemlékek között, védőfala mai állapotában későbbi ráépítés eredménye. A székelyföldi kolostortemplomokból csak a marosvásárhelyi volt ferences egyház maradt fenn, amely a 14. században épült, az 1440-es években azonban lényegesen átalakították. Ugyanekkor emelte Hunyadi János a csíksomlyói ferences kolostort is. A székelység különösen kedvelte templomainak festészeti díszítését. Gelence, Székelyderzs, Bögöz templomai a Szent László-kultuszról vallanak. A fatornyok, haranglábak (Mezőcsávás [1570], Galambod [1690], Mezőkölpény [1708], Nyárádszentanna, Nyárádszentimre, Nyárádszentlászló, Nyomát, Vadad, Búzaháza) és a faportikusok (temetőkapuk – Koronka [1710], Mezőcsávás [1838], Nyárádszentlászló, Nyárádszentimre) maradandó élményt nyújtanak mindazoknak, akik a helyszínen tanulmányozzák azokat.

Székelyföld iparművészete számos művészi díszítésű használati tárgyat tud felmutatni. Jelentős a fa-, az agyag-, a fém- és a textilművesség, szorosan összefonódva a népművészettel. A székely agyagművesség, illetve a belőle kifejlődött kerámiaipar legfontosabb központja Korond, ahol eleinte csak főzőedényeket korongoztak, majd festették, díszítették is azokat. Az ezredéves kiállítás (1896) alkalmával elkészült a magyar háziipar törzskönyve, mely pl. Udvarhely vármegyéből az alábbi háziipari tevékenységeket említi: faipar, vesszőfonás, szalmafonás, gyékény- és hánscfonás, agyagipar, textilipar és taplóipar. A legelterjedtebb háziipar a fagegmunkálás volt, így a szekérgyártás (Agyagfalva, Bögöz, Bözdújfalva, Olasztelek, Rava), a kádármunkák (Énlaka, Firtosvára, Kecsetkislalud, Magyarhermány, Szentkirály), háztartási eszközök készítése (Lövete, Felsősófalva, Kőrisspatak, Malomfalva), faesztalgályos munkák (Felsősófalva), zsendely-, deszka- és léckészítés (Felsősófalva, Zetelaka, Kápolnásfalu, Szentegyházsfalu), szövőszék (Kápolnásfalu, Zetelaka, Alsósófalva), kéreg- és fadobozkészítés (Nagymedesér, Székelykeresztúr) stb.

4. A turizmus gyakoribb formái Székelyföldön

1. Falusi turizmus: látványturizmus, gyalogtúra és szekerezés, szénacsinálás (mezei munkák), esztenalátogatás (gyakorlati bemutatókkal: juhok fejése, a tejtermékek előállításának népi módjai), vadászat, gombászás, gombaismeret, gombaételek készítése;
2. kalandtúra, vadlesek (medve, szarvas, vaddisznó, farkas);
3. székelytánc-bemutató (népviselet, népi szokások bemutatása);
4. népi kismesterségek bemutatása kovácsmesterség, fafaragás, székely kapu, ácsmesterség, zsendelykészítés, kovácsmesterség;
5. székely népünnepély, népi fesztivál, a málna ünnepe, székely népi ételféleségek (székelygulyás, kürtőskalács-készítés, házikenyér-sütés);
6. természetvédelmi területek meglátogatása (ökotúrák), tájvédelmi körzetek;
7. borvíztúrák, gyógyturizmus;
8. az erdő világa (tantúrák);
9. irodalmi és művészeti emléktúrák, városnézés, körutazás.

5. Turizmus-stratégia Székelyföldön

(a) Székelyföld fejlesztési prioritásai a turisztikában:

- professzionális kistérségi fejlesztő, menedzseriroda létrehozása, információs központtal, internetbázison, jelentős turisztikai marketingfeladatokkal;
- a magas színvonalú mezőgazdaság termelési kultúrájának fenntartása, a feldolgozottság szintjének további növelése, hozzá kiegészítő vidékfejlesztési típusú termelési programok csatolása (gasztronómia, kézműipar);
- a sokoldalú európai területfejlesztési programlehetőségekhez való csatlakozás (közlekedés, logisztika, a tradicionális könnyűipar megújítása, gazdaság- és kereskedelemfejlesztés);
- a turizmus kiemelt és komplex fejlesztése, célterületeinek pontos meghatározása és a programkínálatok összehangolt fejlesztése, marketingje (horgász-, vadász-, konferencia-turizmus, vendéglátás, nemzetiségi folklór);
- Székelyföld városainak szellemi, oktatási-ifjúsági, kulturális és idegenforgalmi központ szerepkörének továbbfejlesztése, a vele társuló községek térségére ható vonzó és kisugárzó hatásaira is építve.

(b) Kidolgozandó programcsomagok Székelyföldön:

1. az agrárium átalakítási és korszerűsítési programja, különös tekintettel a versenyképesség és az eltartóképeség fokozására, a teljes vertikum kiépítésére és fejlesztésére;
2. sokszínű ágazati szemlélettel, kis- és középvállalkozások támogatási programja, különös tekintettel a munkahelyteremtésre, a kooperáció kiterjesztésére;
3. az idegenforgalom komplex szemléletű, sokoldalú fejlesztésnek programja;
4. tányás települések és térségek sajátos vidékfejlesztési programja; a térbeli gazdasági, társadalmi kapcsolatokon és tradíciókon alapuló város-falu együttműködési program;
5. az elmaradott települések felzárkóztatási programja;
6. arculatteremtő és területi marketingprogram;
7. környezetkímélő gazdálkodás támogatása, különös tekintettel a természetvédelmi területekre;
8. a gyógyturizmus és rekreáció feltételeinek fejlesztése egész Székelyföldön;
9. kempingek létesítése, a vízi turizmus, a vízparti üdülés és a horgászat feltételeinek fejlesztése, a természetvédelem érdekeivel összhangban;
10. a kerékpáros turizmus fejlesztése a tervezett kerékpárutakon, az idegenforgalmi nevezetességek között (a kistérségekhez is kapcsolódó kerékpárutak kiépítése);
11. a gyalogos, természet-megfigyelő turizmus kiépítése a környezetileg érzékeny területeken;
12. a hagyományokkal rendelkező, nagy tömegeket vonzó, attrakció jellegű hegyi turizmus fenntartása és minőségi fejlesztése.

(c) A turizmus fejlesztésének alap tényezői és lehetséges kitörési irányai Székelyföldön:

- a változó és kedvezőbbé tehető forgalmi helyzet;
- a viszonylag kedvező eltartóképeségű gazdaság;
- kedvező termőhelyi adottságú, magasabb színvonalú agrárium (a völgyekben).

Erdélyi Magyar Adatbank

A kulturális térségek szerepe a regionális fejlesztésben. 2001.

Feladat: a teljes agrárvertikum és élelmiszer-feldolgozás magas színvonalú, EU-konform továbbfejlesztése, a színvonalas műszaki és humán infrastruktúra kiépítése.

Az összes feltárt székelyföldi vonzeróból alig 3–4 nemzetközi jelentőségű, mintegy 40%-a országos jelentőségű, a vonzerők 10%-a pedig már regionális jelentőségűnek sem tekinthető. A feltárt összes vonzeróból kevésnek van tervdokumentációval rendelkező fejlesztési elképzelése. A vonzerők még nem jelennek meg a szervezett turisztikai kínálatban. Az adatbázisba felvett vonzerők legtöbbje a kulturális turizmus termékhez kötődik. Ezt a termékcsoportot követik a kirándulás, várostúra, a természetjárás. A falusi turizmus termékkategória talán életre kel. Műemléki örökségünk gazdagságának köszönhetően a kastélytúrák, műemléki turizmus is számos létező és potenciális vonzerővel várja a múltidéző érdeklődőket. Az elkészült adatbázis elsődleges jelentősége a tudatos fejlesztési, beruházási döntések előkészítésében van. A fejlesztések sikeréhez azonban a többi szektorral – környezetvédelem, területfejlesztés, oktatás- és szociálpolitika, pénzügypolitika, adópolitika, infrastruktúrapolitika stb. – történő szoros és kölcsönös együttműködésre, egyeztetésre van szükség.

Székelyföldön jelenleg a turisztikai értékek ismeretének hiányában a turizmus rendkívüli módon alulértékelt. Talán ez is magyarázza, hogy a vonzerők tervezett fejlesztésére kevés önkormányzatnak volt koncepciója. A régió kínálata alapvetően hármas tagozódású, az ezerszínű természet, a korok és kultúrák találkozása és etnikai színesség jellemzi. Székelyföldön a történelmi események emlékei színesítik az építészeti értékek kínálatát. Az egyes települések, a régió, az ország történelmének, népszokásainak és művészetének megismertetésére ad lehetőséget az ebbe a kategóriába tartozó vonzerők turisztikai hasznosítása.

A turisztikai minőségi tulajdonságai és szakmai összetétele alapján azonban megállapították, hogy Székelyföld festői tájaival, barátságos településeivel, ódon váraival, kastélyaival, kúriáival, élővizeivel, gyógy- és termálfürdőivel várja a szellemi és fizikai felüdülésre vágyókat.

(d) Az idegenforgalmi minősítési rendszer az alábbiakra tér ki:

1. természeti környezeti feltételek összehasonlító értékelése;
2. művi, infrastrukturális feltételek megteremtése;
3. gazdasági-pénzügyi feltételek (a turisztikai beruházások elosztása, iránya és arányai, az üdülési járadék nagysága);
4. fejlesztési adottságok minősítése, környezeti hatásvizsgálat (hozam, eredményesség, gazdaságosság).

(e) Székelyföld hosszú távú turizmusfejlesztési koncepciója

Célok:

- a lakosság életminőségének javítása;
- a színvonalas ismeretszerzési lehetőségek biztosítása;
- a viselkedési kultúra emelése;
- az infrastruktúra kiépítése;
- a környezetminőség fenntartása és védelme;
- ösztönző közgazdasági, piaci feltételek kialakítása;
- az utasbiztonság fokozása.

A stratégia megvalósításához a következő három fő területen – egyforma súllyal – jelentkeznek feladatok:

1. kifelé és befelé irányuló marketing- és információfejlesztés;
2. szervezetfejlesztés és az együttműködés javítása;

A kulturális térségek szerepe a regionális fejlesztésben. 2001.

3. idegenforgalmi kínálat színvonalának javítása.

Gyengeségek: fejletlen infrastruktúra, a megyei és kistérségi kiadványok hiánya, a szolgáltatások rendezetlensége, a nonprofit szervezeti rendszer kiépítetlensége

Erősségek: természetes vonzerők, kellemes klíma, harmonikus táj, számos műemléki épületegyüttes, kiépülő falusi turizmus, küldőterületekhez való földrajzi közelség.

A hosszú távú turisztikai programban szerep jut a turizmusmarketing korszerűsítésének. Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a piac igényei alapján a kiadványok utányomásaira, valamint az eseményeket, szolgáltatásokat összegző programfüzetek folyamatos megjelenítésére. A kistérségek turisztikai értékeinek, vonzerőinek bemutatására fokozott erőfeszítések szükségesek. Rendszeres, igényes tartalmú megjelenés indokolt az évente megrendezésre kerülő Utazás-kiállításokon. A marketingcélokat, elképzeléseket folyamatosan egyeztetni kell a turizmusban érdekelt szervezetekkel, az érintett településekkel, keresve az együttműködés formáit. Meg kell keresni a célszerű termékefejlesztés fő irányait, a részletes, komplett vonzerőleltár elkészítésével, biztosítva a turizmus hosszú távú fenntarthatóságát. Az adottságainkra épített terméktípus-szegmentációk újragondolása szükséges az alábbi főbb területeket érintve:

Mínuszok előrevetítésével lényeges egy olyan turisztikai (egyedi, sajátos) termék megteremtése, létrehozása, mellyel erős vonzóerőt lehetne gyakorolni. Ide kell a tőkebefektetés és helyi támogatottság, a lakosság cselekvő részvétele. A turizmus hosszú távon képes integrálni Székelyföld egyedi erőforrásait, persze több alternatíva feltárása mellett: a szakértői attitűd a legeredményesebb lenne (jó szakembergárda hathatós részvétele nélkül sok minden torzóban marad).

A településeknek, a kistájoknak ki kell alakítaniuk a közös turisztikai terméküket, melyek vonzerőt képviselnek a turisztikai forgalomra, bővítik a turisztikai piacot, sajátos arculatot kölcsönöznek a turisztikai kistájoknak, felértékelik egy-egy település turisztikai adottságait, megkönnyítik az egyéni elképzelések piacra jutását.

A turisztikai termékefejlesztés lehetőségeit taglalva Székelyföldön a nemzetközi és a hazai (középszintű) turisztikai termékek kialakítására kell fektetni a hangsúlyt. A privatizáció nyújtotta előnyök kapcsán talán elsőrendűen a hivatásturizmus valamennyi formája (a hagyományos üzleti turizmus, vásárok-kiállítások, értekezletek-szemináriumok, szakmai kongresszusok és konferenciák, incentív utak) jöhetnek számításba. Ezt követné vidékünk gazdag történelmi múltja, a jeles évfordulók és a székely-magyar művelődési örökség mint vonzerő. Mindezt működésbe hozná a székely vendégbarát-venedégszerető magatartás.

A legelső részletező tervekét tehát a fenti részpotenciálokra és turisztikai termékekre kell kidolgozni. Itt jegyezzük meg, hogy a fenti perspektívák eléréséhez szükséges az anyagi és szellemi háttér megteremtése (kezdve a tulajdonviszonyok tisztázásával, a privatizáció gyorsításával, vállalkozásbarát adó- és hitelpolitika megteremtésével, a gazdasági szerkezet átalakításával, a turisztikai szakképzési rendszer korszerűsítésével stb.) A turizmusstratégia hosszabb távon a szabadidő személyiséggazdagító eltöltési formáinak kialakítását célozza meg, s ezáltal az életminőség javítását szolgálja. Jól átgondolt kutatási háttér biztosítását nélkül inkább csak a javaslatok szintjén fogunk megmaradni. Szükség van tehát jogi és közgazdasági szabályozásra, erőteljes marketingtevékenységre, a turisztikai képzés korszerűsítésére.

6. Összegezés

- A turisztikai vonzerők száma viszonylag kevés, ezek kihasználása viszont nem megfelelő. A természeti vonzerők elsősorban a kirándulóforgalmat, illetve a spontán turizmust ösztönzik.
- Eddig nem sikerült több vonzerőre épülő, versenyképes turisztikai terméket kialakítani. Csupán a parajdi sóbánya látogatása képez kivételt.
- A vidékre jellemző turisztikai arculat (image) kialakítása még várat magára.
- Az utak minősége nagyon rossz, néhány fontos település (Székelyderzs, Székelydálya) megközelítése körülményes, és kevésbé biztonságos.
- A térség vendéglátóipari szolgáltatásai átlagos színvonalúak. A vendéglátóhelyek döntően közép-kategóriájúak, nem mindenben követik az átalakult táplálkozási szokásokat, az egészséges életmódnak megfelelő elvárásokat.
- A vidék művelődési értékekben gazdag, de a haladó hagyományok átörökítése (pl. kismesterségek) még esetleges.
- A sportolási lehetőségek eléggé korlátozottak, nincs fedett uszoda, kevés a tenispálya, a termálfürdők üzemeltetése szezonális, nincsenek kerékpárutak.
- A higiéniai feltételek szigorúbb ellenőrzése elodázhatatlan, a környezet tisztaságára, a szemét tárolására, kezelésére a jelenleginél nagyobb figyelmet kell fordítani,
- Nagyobb gondot kell fordítani a turizmus nonprofit szolgáltatásainak fellendítésére, gondolunk a turisztikai információs szolgálat beindítására, a nyelvtudás javítására, a turizmusban dolgozók szakképzettségének emelésére, a vendégfogadásban részt vevő dolgozók szakképzésére. Az arculatjavító hirdetések sem maradhatnak el, mert ezáltal sok lappangó utazási szándék mozgósítható.